

מתכונת במחשבת ישראל

יחידת הגבר

הוראות לנבחנת

- א. משך הבחינה : שעה וחצי
ב. מבנה שאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה שלושה חלקים שהם שלושה נושאים :
תורה ומצוות, חגים ותפילה

בכל נושא יש להשיב על שתי שאלות מתוך שלוש.

בנושא הראשון-תורה ומצוות : 36 נקודות

בנושא השני- חגים : 28 נקודות

בנושא השלישי-תפילה : 36 נקודות

סה"כ- 100 נקודות

עליך לענות על כל שלושת הנושאים על פי הוראות השאלון

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין

בהצלחה!

חלק ראשון- תורה ומצוות

עליך לענות על שתי שאלות מתוך שלוש

1. הרב אלימלך בר שאול, מצווה ולב; הרב סולובייצ'יק, דברי השקפה

א. הרב אלימלך בר שאול, מצווה ולב

רינת טוענת שאינה מסוגלת עוד לשמור תורה ומצוות, היא מרגישה שזהו עול כבד, לא מתאים לנפש שלה, ובכלל לדעתה לא יכול להתאים למי שאמיתי עם עצמו, לדעתה המצוות חיצוניות לאדם ומשעבדות אותו למשהו חיצוני.
מה יענה הרב אלימלך בר שאול לרינת? מהי העצה שייתן לה? הרחיבי והוכיחי מדברי חז"ל על אברהם אבינו. (9 נקודות)

ב. במה שונה השקפתו של הרב סולובייצ'יק על שמירת המצוות מהשקפה הרואה בקיום המצוות אמצעי לשלום המשפחה או היבטים חיוביים אחרים? (9 נקודות)

2. הרב עמיטל, בין מחויבות להתחברות; הרב שג"ר, חויה, מיסטיקה וחידוש הנבואה

א. "בתקופה האחרונה הרושם המתקבל אצלי הוא שיהודים אלה, שעליהם אני מדבר, שומרים תורה ומצוות לא מתוך מחויבות אלא מתוך בחירה חופשית"
(1) כיצד ניתן להסביר את התופעה על רקע התרבות השוררת כיום בעולם?
הרב עמיטל מונה מספר בעיות הקיימות בתופעה זו. צייני שתיים מהן. (6 נקודות)
(2) מהם הדברים החיוביים שרואה הרב עמיטל בתופעה? צייני שתיים מהם (3 נקודות)

ב. (1) "להתענג בתענוגים..." על פי דברי הרב שג"ר, האם הנאת האדם בסעודת שבת עולה בקנה אחד (=מתאימה) עם עבודת ה'? נמקי את תשובתך. (5 נקודות)
(2) "ואם תעלה עליזותך במצוות למדרגת הזמר והריקוד, יהיו לך גם אלה עבודת האלוקים..." (כוזרי מאמר שני, נ"ו)
מה לומד הרב שג"ר מדברים אלה של ריה"ל לגבי מקומה של החוויה בעבודת ה'?
הסבירי (4 נקודות)

3. הרב יוסף דב סולובייצ'יק-מפניני הרב; הראי"ה קוק, פנקסי הראי"ה, ריה"ל- ספר הכוזרי מאמר שלישי

א. דביר שואל: מה ערך לימוד תורה אם בסופו של דבר שוכחים חלק ניכר מהלימוד?
עני לדביר תשובה על פי משל מילוי החביות והנמשל שמביא הרב סולובייצ'יק. (6 נקודות)

המשך השאלה בדף הבא/

ב. "האלוקים צריך שיהיה נודע מכל החיים, מכל ההווה...הדת היא אמצעי עוזר להכשיר את המעשים..."

(1) הסבירי את דברי הרב קוק במילים שלך. בדבריך התייחסי לפירוש המילה "דת" (3 נקודות)
(2) הביאי 2 דוגמאות בהם נראה כי התורה רחבה יותר ומגלה את החיות בעולם הזה. (3 נקודות)

ג. יוסף ואורי חברים טובים מהשיבה, לאחרונה שיתף יוסף את חברו במחשבות ותהיות שלו לגבי הדת, יש בו רצון גדול לדבקות בה', שאיפה רוחנית גבוהה, ואפילו קיבל על עצמו לצום בימי חמישי ולהרבות בתפילות, אבל הוא מרגיש רגשות אשם בלתי פוסקים, מכונן שיש בו חלק שעדיין רוצה לצאת לטייל, לעזוב את הלימוד ולהנות.
אורי ענה לו שהרצון שלו מדהים אך לדעתו הוא טועה בדרך, לחיזוק דבריו הביא את דברי ריה"ל מספר הכוזרי בהתייחסות שלו לעובד ה' האמיתי.
כיצד מגדיר ריה"ל את עובד ה'? מה תהיה התשובה של אורי ליוסף על פי ריה"ל? (6 נקודות)

חלק שני- חגים

עליך לענות על שתי שאלות מתוך שלוש

1. הרב סולובייצ'יק, על התשובה; הרב יעקב אריאל, מאוהלי תורה; הראי"ה קוק, שתי דרכים להתמודדות עם העצבות

א. " עיקרה של התשובה היא הוידוי ויש כאמור שני מיני וידוי. אחד וידוי של..."

(1) מהם שני סוגי הוידוי? הסבירי כל סוג.

(2) באיזה מבין שני הוידויים מדמה הרב סולובייצ'יק את החטא לעץ?

הסבירי את הנמשל

ב. מצוות סוכה

על פי הרב אריאל, מדוע אנו יושבים בסוכה עראית דווקא בתקופת האסיף?

ג. הראי"ה קוק- שתי דרכים להתמודדות עם העצבות

דינה ורינה ישבו בכתה, אחרי ששמעו את החדשות. דינה אמרה:

'כמה קשה לשמוח.. כל כך הרבה פיגועים וצרות יש מסביב..'

איזה עצה תוכלי לתת לדינה על פי דבריו של הרב קוק בעניין השמחה?

המשך חלק זה בדף הבא

2. הרב אורי שרקי, עולם התורה והטבע; הרב יהודה איגר, כי האדם עץ השדה

א. "המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה, מה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו"

- (1) איזו מילה במשנה הנ"ל מביאה לכך שהאדם מתחייב בנפשו? מדוע לפי הרב אורי שרקי, אדם זה מתחייב בנפשו? (5 נקודות)
- (2) מהי התפיסה הנכונה לדבריו של הרב שרקי? (3 נקודות)

- ב. (1) על פי הרב יהודה איגר - מהו הדבר שמתעורר באילנות בט"ו בשבט? (3 נקודות)
- (2) מה הוא בא ללמד אותנו על עצמנו? (3 נקודות)

3. הרב יעקב אריאל, גילוי ההסתרה: רבי נחמן מברסלב, השמחה

א. הרב יעקב אריאל, גילוי ההסתרה

- (1) מדוע במגילת אסתר לא מוזכר שם ה'?(2 נקודות)
- (2) מהו שורש מעמדה של התורה שבעל פה שמתגלה במגילת אסתר? (2 נקודות)
- (3) "אשר קרהו" – מדוע עמלק נקרא על שם המקרה, ומהי מלחמתו של עם ישראל בעמלק לפיכך? (4 נקודות)

ב. רבי נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן

- הסבירי כיצד ניתן להתמודד עם העצבות לפי דבריו של רבי נחמן. התייחסי בדבריך לעניין המעגל. (6 נקודות)

חלק שלישי - תפילה

עלייך לענות על שתי שאלות מתוך שלוש

1. האדמו"ר מפיאסצ'נה, חובת התלמידים; הרבי מליובאוויטש, ליקוטי שיחות, ריה"ל, הכוזרי, מאמר שלישי, סעיף ה'

א. רעות טוענות: "טוב לי בחיים, אין לי כרגע צורך להתפלל"

נסחי עבודה תשובה:

(1) על פי דבריו של האדמו"ר מפיאסצ'נה. (6 נקודות)

(2) על פי דבריו של ריה"ל. בתשובתך הסבירי את משמעות הביטוי "גרעין הזמן ופריו"

(6 נקודות)

ב. כתבי תשובה נוספת על פי דבריו של הרבי מליובאוויטש. בתשובתך הסבירי את ההבדל בין

'תפילה' ובין 'תחינה' (בקשה). (6 נקודות)

2. הראי"ה קוק, מוסר אביך; רבי שניאור זלמן מלאדי, ספר התניא

א. (1) הרב קוק כותב בדבריו, שהתפילה היא 'בדיקה גדולה לאדם'.

מה בוחנת התפילה על פי הרב קוק? (4 נקודות)

(2) לשיטת הרב קוק מה נדרש מהאדם כדי שיצליח להתחבר ולכוון בתפילה? (5 נקודות)

ב. רבי שניאור זלמן מלאדי, ספר התניא

(1) כיצד מסביר רבי שניאור זלמן מלאדי את המתרחש במוח האדם כשנוצרות מחשבות

זרות בזמן התפילה? (5 נקודות)

(2) מה הוא מציע כדי להתמודד עם המחשבות הזרות? (4 נקודות)

3. רבי יוסף אלבו, ספר העיקרים; הרב עדין שטיינזלץ, שלושה עשר עלי שושנה

א. (1) לפי רבי יוסף אלבו, מהי השאלה שהביאה אנשים "לפקפק בתפילה"? (4 נקודות)

(2) כיצד הוא עונה לאותה שאלה? הסבירי על פי אחד המשלים שהוא מביא בדבריו.

(5 נקודות)

ב. הרב עדין שטיינזלץ מציג בספרו שלוש דרכים המאפשרות התכוונות בתפילה.

כתבי והסבירי שתי דרכים. (9 נקודות)